

Reserapport Södra fjällen torsdag 16 – måndag 20 juni 2016

Deltagare

Eva Stenvång Lindqvist och Per Helgesson, våra rutinerade reseledare. Undertecknad Yvonne Blombäck som författat reserapporten, Lena & Anders Carlberg, Leif Lindholm, Erik Roos, Lena & Olle Claeson, Kurt & Ingrid Wallerstedt, Monica Wallin, Karin Hendahl, Gunnar Hedlén och Jarl Schuberth.

Dag 1

Med Stockholmsluften fylld av småregn packades bagaget in i de två minibussarna och vi deltagare hälsade på varandra, delades in i två grupper och kunde därefter ta plats i bilarna. Flera hade deltagit i Södra fjällenresan i StOF:s regi tidigare, men jag var inte ensam om att vara med för första gången. Avfärden gick planenligt klockan 9.00.

Resan har genomförts mer än tio gånger och även om varje resa är unik finns särskilt en återkommande rutin som vuxit fram. Den går ut på att låta deltagarna gissa totala antalet arter som kommer att ses under de fem dagarna som resan omfattar. I tävlingen satsas en tjuga per person och den som vinner får potten i pris. Först när gränsen till Västmanland passerats får räkningen börja och sen är det skådande som gäller i och utanför bilarna under hela resan. Ett kul sätt att hålla igång aktiviteten även under de många milen till resans nordligaste punkter i Härjedalsfjällen.

Första stoppet var vid sjön Hovran i närheten av Hedemora i Dalarna där vi besökte fågeltornet och vi intog den medhavda lunchen. Arter som Trädgårdssångare, Svarthätta, Sävsångare och Rörsångare kunde plockas in i vassen i deltat.

Vid Hovran berättade vår ena reseguide, Eva Stenvång Lindqvist, om hållpunkter m.m. för deltagarna. Vi gjorde också en kort presentation av oss inför varandra. Foto Monica Wallin

Vi fick också se Havsörn och Fiskgjuse vid Hovran innan färden gick vidare mot SSAB:s anläggning i Borlänge där vi fick se Svarthakad buskskvätta, en raritet på visit.

Här spanas det efter den Svarthakade buskskvättan som larmats. Jodå den hängdes in. Kryss för en del, årskryss för andra. Foto Yvonne Blombäck

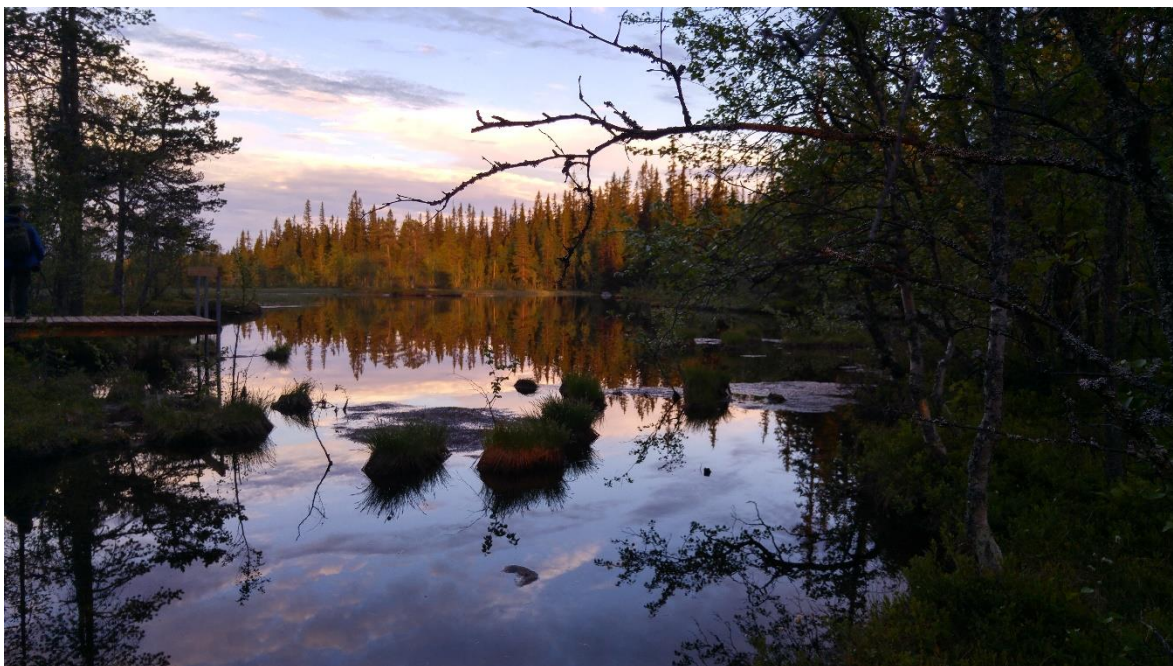
Resan fortsatte med två rara målarter för många i södra Sverige, nämligen Pilgrimsfalk och Slaguggla. Tyvärr lyckades vi inte få span på någon Pille denna gång. För Slagugglan finns en holk väster om Siljan som skulle vara bebodd i år, och gruppen spriddes ut för sökning. Eva och jag riktade våra kikare mot holken och precis då kom den stiliga ugglan inflygande från den öppna marken och vi följde den mot skogsranden fast övertygade att den skulle fortsätta över vägen där vi stod. Vi hojtade till övriga gruppen, men den sluga ugglan måste ha landat i något av träden mellan åkern och vägen för den var som bortblåst trots idogt spanande. Så tyvärr fick inga andra än vi två se Slagugglan på denna resa. Men två räknas och därmed blev det ytterligare en art på resekrysslistan.

Nästa stopp var Fulufjällets nationalpark med dagens tyngsta vandring, en relativt snabb uppgång på fjällsidan. Dagen hade varit lång och tröttheten började göra sig påmind. Mina höfter och rygg kändes vid varje steg uppför stentrappstegen, som kändes skapta för någon med längre ben än jag. Väl framme vid Njupeskar visade sig sedan Jaktfalkar både länge och praktfullt, så allt ont och all trötthet försvann med ens!

Vi intog middagen vid Njupeskar, njöt av omgivning och Jaktfalkar tills alla var nöjda och sen gick färden nerför igen. Foto Yvonne Blombäck

På väg ner från fjället spanade vi efter Hökuggla, men ingen i sikte. Däremot hördes Skogssnäppa. Dagen avslutades med inkvartering på fjällanläggningen i Idre, vid foten av skidliftarna som såg lite ensamma ut i sommarskrud. Innan sängdags var det artgenomgång och förberedelser för dag två, då resan skulle vidare mot nya mål. Första dagen gav 67 resekruss.

På väg ner från Fulufjället var det omöjligt att passera den magiska lilla sjön i det vackra kvällslyset utan att stanna upp och ta in stillheten en stund. Foto Yvonne Blombäck

Dag 2

Upp tidigt, packa iordning matsäck, lasta in allt i bilarna och iväg mot nästa mål, naturreservatet Nipfjället. Vi är kvar i Dalarna, men i den nordvästra delen på gränsen mot Norge och Härjedalen. Vädret är mulet med kraftig blåst, men det regnar inte.

Vid Nipfjällets övre parkering söker vi redan från bilarna efter Fjällpipare, Ringtrast och Fjällripa, men vi behöver gå ut och söka till fots innan vi hittar arterna. I den kraftiga blåsten skulkar fåglarna nära marken och vi får leta rätt länge innan vi hittar dem. Träget arbete från hela gruppen gör att vi kan lämna Nipfjället nöjda. Vi fick till och med se fjällpipare med ungar. Vi skulle sedan fortsätta att få se fågelungar under resan, på grund av den milda våren som lett till ovanligt tidiga häckningar.

Så här nöjd är jag när jag kryssat Fjällripa på Nipfjället, den visade sig fint i ravinen bakom mig på bilden. Vinterjackan kom väl till pass i den hårda blåsten. Foto Eva Stenvång Lindqvist

Efter den blåsiga vandringen tog vi fikapaus i lä på verandan av en raststuga vid Nipfjällets nedre parkering. Som så ofta i fjällen ändras vädret och molnen lättade. Det andra fjället i området, Städdjan visade sig nästan i sin helhet. Efter fikapausen gick vi in i skogen nedanför fjället och stannade upp då Bergfinkarna förde oväsen. Efter en stund hojtade Karin till då hon upptäckte att orsaken var en Hökuggla som satt i en gran inte långt ifrån oss.

Frågan är bara om Hökugglan spanar på oss eller om det är vi som spanar på den? Foto Yvonne Blombäck, med mobil genom tub

Vi fortsatte därefter vidare till en närbelägen gammelskog där målarten var Tretåig hackspett. Tyvärr såg eller hörde vi ingen, men det var en vacker skog där bland annat ett korpbo upptäcktes och flera i gruppen fick se Strömstare i bäcken på vägen tillbaka till södra parkeringen.

Någon Tretåig hackspett fick vi inte i gammelskogen nära Nipfjället, men i tallen på myren upptäcktes ett korpbo.
Foto Yvonne Blombäck

Efter lunch i Idre och ytterligare bilfärd kunde vi slutligen inkvartera oss vid "baslägret" i Funäsdalen där vi skulle bo resten av resan. Skönt att få packa upp lite och bo in sig. Men dagen var inte slut ännu för på Mittåkläppen spelar Dubbelbeckasinen i de ljusa nätterna, så med lite kvällsfika i ryggsäckarna drog vi iväg för att se om vi kunde få något spel.

På vägen till Mittåkläppen gjordes en avstickare, som så ofta i skådarvärlden. Nu gick färden till myggornas rike i skogen. Vi hade fått tips om ett bra ställe för Tretåig hackspett som visade sig vara fantastiskt.

Alla deltagare fick uppleva herr och fru Tretå som idogt flög fram och åter mellan insamling av föda till matning av ungar i boet. Fina njutobsar trots hundratals mygg som gjorde vad de kunde för att få sig ett skrovmål på oss i gruppen som saknade mygghuvor.

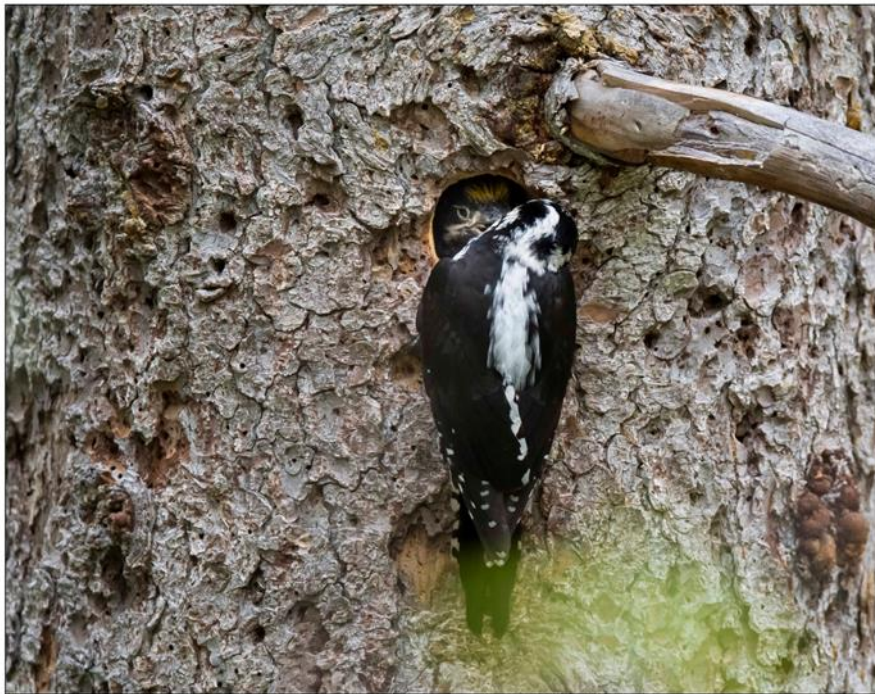

©Olle Claeson

©Olle Claeson

Till vänster Tretåig hackspett, hane, utanför bohålet. Till höger tittar hanen ut ur boet. Foto Olle Claeson

©Olle Claeson

Här matar honan en av ungarna i boet. Riktiga praktobsar på Tretåig hackspett gavs oss i gruppen. Foto Olle Claeson

Vädret var fortfarande mycket blåsigt och även om det inte regnade så gjorde vindarna att det blev mycket svårt att både höra och se några Dubbelbeckasiner. Vi stod tysta bland fjällbjörk och fjällvide, lyssnade och spanade intensivt. Det tog länge innan hela gruppen fått bra obsar på de få beckasiner som spelade denna kväll, men sen fick vi se en Dubbelbeckasin som stod länge och väl på samma plats och spelade för fulla muggar!

Denna Dubbelbeckasin spelade villigt för oss, stillastående på samma plats. En ovanlig syn enligt våra rutinerade reseguider Eva och Per. Foto Yvonne Blombäck, mobil genom tub.

Intensiv spaning, tyst fokuserad grupp; blåsig och kyligt. Foto Yvonne Blombäck

Dag två gav 21 nya resekräys. Utöver de redan nämnda bland annat Svärta, Fjällvråk och Gök.

Dag 3

Efter en kort natt var det dags igen. Färden gick till Flatruet, där Sveriges högst belägna bilväg ligger, för att leta efter karaktärsarter som Blåhake, Lappsparv, Fjällabb och Smalnäbbad simsnäppa m fl. På vägen upp fick vi en mycket fin obs på Kungsörn, något som gladdde många i gruppen.

Fortfarande blåsig med ökande vindar. Inte ett optimalt skådarläge då fåglarna inte gärna sticker upp ovanför videsnåren. Det blev en förmiddag då tubar blåste omkull om en glömde att hålla i och vi tyckte oss se både förväntade arter och rariteter eftersom skulkandet gjorde bestämningen svår och gissningarna haglade. Enklare var det att bestämma vadarna som höll till vid småvattnen på fjället, som Grönbena, Rödbena och Brushane.

Spaning efter Blåhake, utan resultat i den hårda vinden.
Foto Yvonne Blombäck

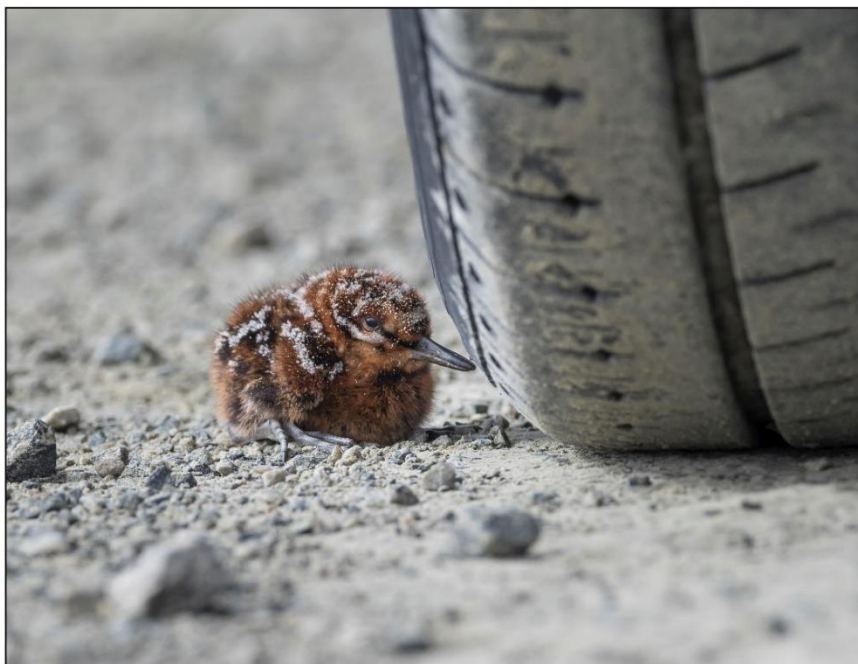
Fjällabbarna visade dock upp sig väldigt fint, en stor flock drog omkring nära bilarna. Vi räknade till över 20 stycken vid flera tillfällen. Dessutom rörde sig en stor renhjord i närheten av vägen, vajor med kalvar men även tjurar.

Renhjorden på Flatruet. Foto Yvonne Blombäck

Dagens och kanske resans märkligaste händelse var när första bilen stannade på vägen och vi i andra bilen ivrigt undrade vad de spanade efter, då vi tyvärr saknade komradio som skulle förenklat kommunikationen mellan bilarna. Nåväl, efter en stund började flera gå ur bilarna och då förstod vi vad som hänt. En pytteliten Dubbelbeckasinunge satt några cm från första bilens framhjul så de vågade inte åka iväg! I stället inleddes en räddningsaktion. Fågelungen sprang in under bilen och det tog en stund att först få ut den och därefter ned i videsnåren utanför vägen.

Artbestämningen kan ju tyckas svår på en så ung beckasin, men det blev enkelt av att en förälder höll sig i närheten och kom fram direkt när ungen var säker i videsnåren och vi återvänt till bilarna.

©Olle Claeson

Så otroligt nära bilen var den unga Dubbelbeckasinen, innan den räddades tillbaka till videsnåret. Foto Olle Claeson

Efter äventyret på Flaturets högplatå där tättingarna fortsatte skulka och den Smalnäbbade simsnäppan inte syntes till trots idogt letande, fattade våra ledare beslut om att testa en ny lokal, Torkilstöten, som Anders och Lena Carlberg kände till som säker Blåhakelokal. Det var en fjällbrant och vi gick uppför skidbacken under liftarna, rätt brant men det visade sig vara ett lyckokast. Väl uppe på en mindre platå fick vi fina obsar på Fjällripa och en hel Ringtrastfamilj. Men Blåhaken gäckade oss fortfarande.

Vår reseguide Per Helgesson i närbild, vid Torkilstöten strax nedanför snölegan där familjen Ringtrast höll till. Foto Monica Wallin

Därefter åkte vi mot Storsjödeltat för att spana efter vadare från fågeltornen, och i hopp om att finna Dvärgmå. Men så tomt på fågel som det var i deltat har det aldrig tidigare varit, enligt reseledarna, Därefter gjorde vi ett kort stopp vid Tandåbron för att titta på smålom. I den lilla kyrktjärnen där det brukar finnas dvärgmå såg vi tyvärr inga. De hade försvunnit därifrån två dagar tidigare, fick vi veta. Däremot fick vi fina obsar på häckande Svarthakedopping, en liten tröst, och en flock mindre korsnäbb sågs vid kyrkan.

Svarthakedopping på bo. Foto Olle Claeson

Middagen intogs senare traditionsenligt på Storsjöns fiskecamp, där de flesta av oss åt lokalt fiskad röding. Dag tre gav 13 nya researter, varav Större strandpipare, Gluttsnäppa, och Drillsnäppa är några förutom redan nämnda.

Dag 4

Denna dag startade med en tur till Fjällkällans stugby där Lavskrikorna är stamgäster hos flera av de boende. Vi hade tagit med oss ost även om vi visste att korv var favoritgodis för ingen hade kommit ihåg att köpa i den lokala livsmedelsbutiken dagen innan. Ost fick nu duga och borde väl vara nog så gott tänkte vi.

Jag fick äran att lägga ut ostbitar på lilla skogsvägen där Lavskrikorna brukar lockas fram. Två olika sorter hade vi med, dels min Änglamarks ekologiska, dels Eriks norska Goudaost icke ekologiska. Raskt uppstod en minitävling om vilken av ostarna som skulle vara mest populär. Men Lavskrikorna var nödbedda denna tidiga förmiddag. Tyvärr hade de fått mat i området redan innan, men vi gav inte upp så lätt utan fortsatte att preppa både skogsväg och omgivande småträd med ostbitar.

Till sist gav det resultat och en mindre grupp Lavskrikor kom fram till hela gruppens glädje. Flera fick livskryss och många fick årskryss.

Så åter till Flatruet i hopp om att vinden mojnät och att vi skulle få se de vackra fjälltättingarna och den Smalnäbbade simsnäppan som inte ville visa sig under gårdagen. Vinden hade mojnät något, men det blåste fortfarande. Nu ägnades flera timmar till att söka av olika videsnår på fjället och att hitta lä för det obligatoriska fiket förstås. Ett extra plus var att några av oss fick span på en Stenfalk under fikapausen.

En av favoritbilderna från resan. Det ser ju lite dråpligt ut när halva gänget sitter i tuvorna bland fjällbjörk och vide. Jag sitter för övrigt även själv en bit därifrån. Stående till höger är våra eminenta reseguider Per Helgesson och Eva Stenvång Lindqvist. Foto Yvonne Blombäck

Fikat på skådarturer är mycket viktigt. Här hittade vi en bra läplats uppe på Flatruet, där vi samtidigt kunde ha span efter Blåhake. Vi nyttjade den under flera av dagarna i området. Foto Monica Wallin

Det idoga slitet gav till slut resultat och vi fick obs på både Blåhake och Lappsparv. Så kunde vi avsluta dag fyra nöjda med en praktmiddag på det fina hotellet i Funäsdalen. Mycket god mat och väldigt skönt med krypavstånd hem sen till sängen. Dagen gav sex nya resekryss, allt färre nya arter för varje dag.

Dag 5

Hemresedagen började med packning och lätt städning av huset. Fixa matsäck för dagen och så iväg. Eftersom vi inte lyckats hänga in någon Smalnäbbad simsnäppa beslutade gruppen efter en överläggning att vi skulle ge Flatruet ett sista försök och därmed skippa en lokal i Dalarna på hemvägen. Nu satsades på alla småvatten efter vägen, alla kanter genomsöktes noga och så fick vi till slut även in den svårfångade lilla Smalnäbbade simsnäppan på denna Södra fjällenresa och ytterligare en art kunde läggas till resekryssen. Men tävlingen slutar inte där så först när vi passerat norra sidan av Siljan med alla dess vackra byar och därefter genom Västmanland, kunde Anders Carlberg som gissat på 109 arter på resan andas ut.

Innan vi lämnade Flatruet fick vi också alla i gruppen höra och se Blåhake ordentligt, troligen på grund av att vinden avtagit en del. Denna resa var annars den i särklass blåsigaste av alla Södra fjällen-resorna, enligt ledarna.

Men sluträkningen gjordes inte förrän sent på kvällen då vi tankade minibussarna vid Järva krog. Artlistan gicks igenom och alla applåderade vinnaren. Därefter körde vi vidare till slutstationen utanför Stockholms Central där gruppen skiljdes åt med kramar.

Tack för en fin resa med gott resesällskap och tack ni som bidragit med fina bilder.

Yvonne Blombäck, rapportförfattare

Hela den glada gruppen på StOF-resan till södra fjällen 2016 samlad framför Njupeskar. Foto Mats Ottosson

Bilaga: Artlista södra fjällen 2016

Antal	Art	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5
1	Knölsvan	x				
2	Sångsvan	x	x			
3	Kanadagås	x				
4	Kricka	x		x	x	
5	Gräsand	x		x	x	x
6	Vigg		x	x	x	x
7	Alfågel				x	
8	Sjööorre				x	
9	Svärta		x	x		
10	Knipa	x				
11	Storskrake		x			
12	Fjällripa		x	x		
13	Smålom			x		
14	Storlom	x		x		
15	Svarthakedopping			x		
16	Rördrom	x				
17	Gråhäger	x				
18	Havsörn	x				
19	Brun kärrhök	x				
20	Blå kärrhök			x		
21	Ormvråk	x				
22	Fjällvråk		x			
23	Kungsörn			x		
24	Fiskgjuse	x	x	x		
25	Tornfalk	x	x		x	
26	Stenfalk	x				x
27	Jaktfalk	x				
28	Trana	x		x		x
29	Större strandpipare			x		
30	Fjällpipare		x			
31	Ljungpipare		x	x	x	x
32	Tofsvipa	x				
33	Brushane			x		
34	Enkelbeckasin	x		x	x	
35	Dubbelbeckasin		x	x		
36	Morkulla	x	x			
37	Småspov	x				
38	Storspov		x	x		x
39	Rödbena			x	x	x
40	Gluttsnäppa			x		
41	Skogssnäppa	x				
42	Grönbena		x	x	x	
43	Drillsnäppa			x	x	x
44	Smalnäbbad simsnäppa					x
45	Fjällabb		x	x	x	x
46	Skrattmåås	x		x	x	x
47	Fiskmåås	x	x	x	x	x
48	Gråtrut	x	x	x	x	x
49	Fisktärna	x				
50	Silvertärna		x	x	x	x
51	Tamduva	x				
52	Ringduva	x	x	x	x	
53	Gök		x	x	x	
54	Hökuggla		x			
55	Slaguggla	x				
56	Tornseglare	x				x
57	Tretåig hackspett		x			

Antal	Art	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4	Dag 5
59	Backsvala			x		
60	Ladusvala	x	x	x	x	x
61	Hussvala	x	x	x		x
62	Trädpiplärka	x	x			x
63	Ängspiplärka		x	x	x	x
64	Forsärla			x		
65	Sädesärla	x		x	x	
66	Strömstare		x	x		
67	Gärdsmyg	x				
68	Järnsparv	x				
69	Rödhake		x			
70	Näktergal	x				
71	Blåhake				x	x
72	Rödstjärt			x		
73	Buskskvätta	x				
74	Svarthakad buskskvätta	x				
75	Stenskvätta	x				
76	Ringtrast		x	x		
77	Koltrast	x	x	x		
78	Björktrast	x	x	x	x	x
79	Taltrast	x	x	x	x	
80	Rödvingetrast	x	x	x	x	x
81	Sävsångare	x				
82	Rörsångare	x				
83	Törnsångare	x				
84	Trädgårdssångare	x				
85	Svarthätta	x				
86	Grönsångare	x				
87	Lövsångare	x	x	x	x	x
88	Kungsfågel	x				
89	Svartvit flugsnappare	x		x	x	x
90	Entita	x				
91	Blåmes	x				
92	Talgoxe		x	x	x	
93	Lavskrika				x	
94	Skata	x	x	x		x
95	Kaja	x	x			
96	Kråka	x		x		x
97	Korp	x	x	x	x	x
98	Stare	x		x		x
99	Gråsparv	x				
100	Pilfink				x	
101	Bofink	x	x	x	x	x
102	Bergfink	x	x	x	x	x
103	Grönfink	x			x	x
104	Grönsiska		x	x	x	x
105	Mindre korsnäbb			x		
106	Domherre		x	x		
107	Lappsparv				x	
108	Gulsparr	x				
109	Sävsparv	x				
	Summa:	67	42	54	36	32
	<i>Varav nya arter per dag</i>	<i>67</i>	<i>22</i>	<i>13</i>	<i>6</i>	<i>1</i>
	Totalt antal arter på resan	109				